

Socialstyrelsen

Vejledning til at
lave en afdækning
af jeres sociale
stofmisbrugsbehandling

Oktober 2017

Viden til gavn

Hvorfor afdække jeres nuværende praksis

En afdækning af jeres aktuelle praksis vil give jer viden om, på hvilke områder jeres praksis er i overensstemmelse med de nationale retningslinjer for den sociale stofmisbrugsbehandling, og hvilke dele af praksis, I med fordel kan kvalitetsudvikle.

Afdækningen kan anvendes til at skabe overblik over, hvordan I arbejder og har organiseret jer i stofmisbrugsbehandlingstilbuddet. Det overblik kan anvendes til at beslutte, hvilke dele af praksis I vil gå mere i dybden med.

Et eksempel fra en kommune:

I en kommunes rusmiddelcenter besluttede ledelsen at anvende de nationale retningslinjer som grundlag for kvalitetsudvikling, og det blev besluttet at gennemføre en afdækning af den eksisterende praksis. Alle ledere og medarbejdere blev samlet til et møde, hvor lederen informerede om processen, herunder at alle medarbejdere skulle bidrage med deres vurdering af centerets praksis og dens styrker og udviklingsmuligheder.

Resultatet af afdækningen var, at tre områder af den sociale stofmisbrugsbehandling afveg mest fra anbefalingerne i de nationale retningslinjer. På den baggrund valgte ledelsen at nedsætte en arbejdsgruppe med ledere og medarbejdere fra de forskellige afdelinger i centret, som skulle prioritere imellem udviklingsområderne samt planlægge og drive en udviklingsproces.

Hvordan gør I?

Socialstyrelsen har udviklet et spørgeskema med 65 spørgsmål, som alle bygger på anbefalingerne i de nationale retningslinjer.

Afhængigt af hvad hovedformålet er med jeres afdækning, udfyldes skemaet af

- samtlige ledere og medarbejdere på tilbuddet
- medarbejderne i en bestemt afdeling eller i en bestemt faggruppe

Spørgeskemaundersøgelsen viser deltagernes kvalitetsvurderinger af de forskellige områder af praksis. Besvarelserne giver et øjebliksbillede af medarbejdernes og ledernes vurdering af, hvor der er potentiale for at udvikle den faglige kvalitet, samt hvad der allerede fungerer godt. Besvarelser af afdækningsskemaet bør være anonyme for at sikre tryghed omkring afdækningen.

Eksempel på spørgsmål i spørgeskemaet:

I hvor høj grad vurderer du, at der bliver foretaget en generel screening med EuropASI ved behandlingsopstart?

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Kan ikke besvare

I kan kontakte Socialstyrelsen for at få adgang til en elektronisk udgave af spørgeskemaet. Efter at medarbejdere og ledere har svaret på skemaet, udarbejder systemet en automatisk genereret rapport.

[I kan se spørgeskemaet her.](#)

Hvordan får I adgang?

I kontakter Socialstyrelsen på mailadressen:

TaskForcelNR@socialstyrelsen.dk

1. Sammen med Socialstyrelsen aftaler I processen, fx hvor lang tid der skal indsamles svar.
2. Socialstyrelsen sender jer et link til det elektroniske spørgeskema.
3. Efter tidsfrist sender Socialstyrelsen en automatisk genereret rapport til jer med jeres besvarelser. I rapporten findes en kort læsevejledning.
4. Socialstyrelsen sletter jeres besvarelser samt rapporten fra systemet.

Forberedelse af afdækningen

Inden I igangsætter en afdækning af jeres faglige praksis, skal rammer og organisering afklares, herunder

- Hvem ønsker afdækningen?
- Hvor mange ressourcer kan I afsætte?
- Hvem skal deltage i afdækningen?
- Hvem står for gennemførelsen?
- Hvordan informerer I deltagerne om undersøgelsen?

Socialstyrelsen anbefaler, at I nedsætter en arbejdsgruppe til at drive processen, herunder beslutte hvem der skal deltage i afdækningen, samt drøfte og følge op på resultaterne. Arbejdsgruppen bør bestå af ledere og medarbejdere fra de afdelinger, der skal involveres i afdækningen, for at sikre ejerskab til processen. Det er desuden vigtigt, at centerledelsen er repræsenteret i arbejdsgruppen for at sikre ledelsesopbakning til afdækningen og dens resultater.

Gennemførelse af afdækningen

Når I har bestemt jer for at gennemføre afdækningen, anbefales det, at alle involverede introduceres til de nationale retningslinjer. Det vil gøre det nemmere for deltagerne at forholde sig til spørgsmålene i spørgeskemaet og forstå sammenhængen og formålet med spørgeskemaundersøgelsen.

Derudover er det centralt, at de involverede informeres om

- hvad undersøgelsen skal bruges til
- hvordan den rent praktisk foregår
- at besvarelserne er anonyme, så der skabes tryk og åbenhed omkring besvarelsen.

Besvarelse af spørgeskemaer

Deltagerne skal have tilsendt et link til spørgeskemaet. Når deltagerne klikker på linket, opretter systemet en respondent. Besvarelsen er anonym. Der er ingen, der kan se andre oplysninger om respondenter, end de svar respondenter selv angiver i skemaet.

Ved besvarelse af spørgsmålene angiver respondenteren sin vurdering af den praksis, der spørges ind til. Det er den aktuelle fælles praksis, der skal vurderes – altså deltagerens vurdering af arbejdet og praksis for de borgere, der kommer i centeret. Det kan for nogle medarbejdere være vanskeligt at svare på alle spørgsmålene, da ikke alle har erfaringer med samtlige områder, der spørges ind til. I disse tilfælde skal medarbejderen give sit bedste bud eller benytte svarmuligheden "Kan ikke besvares".

Spørgsmålene vurderes på en skala fra 0 til 10, hvor 0 angiver, at centeret i meget lav grad har den praksis, der spørges til, mens 10 angiver, at praksis i meget høj grad lever op til spørgsmålet.

Undervejs i spørgeskemaet er der tekstfelter, hvor deltagerne har mulighed for at uddybe deres besvarelser.

Resultater og analyse af afdækning

Når alle deltagere har besvaret spørgeskemaet, får I en automatisk genereret rapport tilsendt. Den giver et overblik over besvarelserne og viser jer, hvilke områder af jeres faglige praksis I med fordel kan fokusere på, når I skal udvikle praksis med afsæt i de nationale retningslinjer for den sociale stofmisbrugsbehandling. I rapporten findes også en læsevejledning.

Det anbefales, at alle medarbejdere, som har besvaret spørgeskemaet, informeres om resultaterne af afdækningen.

I en kommunes rusmiddelcenter samlede ledelsen alle de medarbejdere, der skulle deltage i afdækningen til et møde på ca. to timer. Ledelsen indledte med at introducere medarbejderne til de nationale retningslinjer, og hvordan der skulle arbejdes med retningslinjerne fremadrettet. Derpå opridsede de rammerne for afdækningen, så det var tydeligt for medarbejderne, hvordan afdækningen skulle forløbe, og hvad den skulle bruges til. Medarbejderne gik derpå tilbage til deres kontor, hvor de udfyldte spørgeskemaet på deres arbejdscomputere. Efter at have udfyldt spørgeskemaet blev alle deltagerne samlet igen og fik mulighed for at stille spørgsmål og kommentere afdækningen. Afslutningsvist blev medarbejderne orienteret om den videre proces, herunder hvornår de kunne forvente en tilbagemelding på spørgeskemaundersøgelsen.

Efter at kommunen havde gennemført en afdækningen af deres praksis, blev der udarbejdet et notat, som samlede op på hovedresultaterne i afdækningen, herunder hvilke fokusområder som medarbejdere og ledere pegede på, der kunne være behov for at udvikle. Kommunen anvendte den skriftlige dokumentation som tilbagemelding til deltagerne i afdækningen, ligesom de anvendte den som beslutningsgrundlag, da de skulle igangsætte konkrete udviklingstiltag. Det blev desuden besluttet at gentage afdækningen et halvt år senere for at se, om der var sket en forandring i praksis.

Gode råd, når I laver en afdækning:

- ✓ Gør jer klart, hvad jeres formål er med at lave en afdækning af jeres sociale stofmisbrugsbehandling
- ✓ Alle de medarbejdere, der skal deltage i afdækningen, kan med fordel orienteres om de nationale retningslinjer for den sociale stofmisbrugsbehandling forud for afdækningen
- ✓ Det bør være tydeligt for alle implicerede, hvem der ønsker afdækningen og med hvilken begrundelse
- ✓ Udpeg en eller flere hovedansvarlige for håndtering af spørgeskemaet. Vedkommende skal kontakte Socialstyrelsen og får informationer om, hvordan spørgeskemaet skal anvendes.
- ✓ Det er vigtigt at sikre anonymitet og tryghed i afdækningen
- ✓ Sørg for, at der er ledelsesmæssig involvering og opbakning til afdækningen, herunder til at håndtere de resultater afdækningen viser
- ✓ I kan med fordel inddrage medarbejdere fra relevante dele af organisationen i planlægning, gennemførelse og analyse af afdækningen, så der skabes ejerskab til processen og konklusionerne
- ✓ Det anbefales, at alle medarbejdere, som deltager i afdækningen, informeres om resultaterne